

Euroopa tulevikusuunad haiglafarmaatsias: sõnastik

Neal Maskrey,¹ Roberto Frontini,^{2,3} Jonathan Underhill,⁴ David Preece³

Käesolev sõnastik (tabel 1) on koostatud 15. mail 2014 Brüsselis toimunud tippkohtumisel kokku lepitud avalduse „Euroopa tulevikusuunad haiglafarmaatsias“ juurde.

Tulevikusuundade väljatöötamise käigus jõuti töötubades koos 2014 aasta 14. mai tippkohtumises osalejatega äratundmisele, et on olemas selge vajadus tulevikusuundi saatva sõnastiku järele. Seda selleks, et võimaldada ühist arusaamist võtmemõistetest neile tulevikusuundade lugejatele, kes maikuus toimunud aruteludes ise ei osalenud.

Kommunikatsioon on täis väljakutseid. Asi ei ole üksnes selles, et tulevikusuunad on inglise keeles, mis paljude lugejate jaoks pole nende esimene keel, vaid ka selles, et sõnadel ja fraasidel on eri riikides erinevad tähendused. Lisaks on farmatseutide töö erinevates liikmesmaades väga erinev. Käesoleva sõnastiku eesmärgiks on ära hoida tulevikusuundades kasutatud tehniliste terminite valesti mõistmist.

Sõnastiku kõik autorid olid Delphi meetodil toimunud arutelu korraldajad või vaatlejad ning kolm neist (N.M., R.F., J.U.) olid maailmakohviku arutelu korraldajateks (*vt lk 264*); David Preece oli maailmakohviku arutelu ülesmärkija. Kõik nad olid tuttavad

avalduse „Euroopa tulevikusuunad haiglafarmaatsias“ mõlema aruteluprotsessi käigus diskussiooni põhjustanud tehnilise terminoloogiaga. Need arutelud olid lähtepunktiks leidmaks sõnad ja fraasid, mida tulevikusuundadega kaasnev sõnastik peaks sisaldama. Lisaks aruteludes esile kerkinud terminitele ja fraasidele otsiti võimalikke lahtiseletamist vajavaid termineid ka PubMedi andmebaasi ja interneti otsingumootorite kaudu. Vajadusel liiguti andmeid kogudes tagasi leitud allikate viidatud allikatele jne. Otsustavaks faktoriks sõnastiku jaoks sobivaimate allikate leidmisel oli asjakohasus Delphi ja maailmakohviku vestlusringide raames toimunud tehniliste arutelude suhtes.

Panustajad N.M., kes koostöös D.P.-ga töötas välja lähenemisviisi käesoleva sõnastiku koostamiseks. D.P. koostas esialgse versiooni, mida N.M. täiendas ja viimistles. R.F. ja J.U. vaatasid selle üle ning esitasid täiendavaid parandusi, mille D.P. sisse viis. Seejärel kujundas N.M. lõpliku versiooni. Lõplik käsikiri on üle loetud ja heaks kiidetud kõigi autorite poolt.

Huvide vastuolu N.M. ja J.U. töötavad osalise tööajaga Ühendkuningriigi riikliku terviseinstituudi (NICE) alluvuses. R. F. on Euroopa haiglaapteekrite seltsi president. D.P.-l puuduvad huvid vastuolud, mida välja tuua.

Päritolu ja eelretsenseerimine Tellitud; eelretsensioon väljaandja poolt.

¹School of Pharmacy, Keele University, Keele, Staffordshire, UK

²Apotheke des Universitätsklinikums Leipzig AoR, Leipzig, Germany

³The European Association of Hospital Pharmacists, Policy and Advocacy, Brussels, Belgium

⁴Centre for Medicines Optimisation, Keele University, Keele, Staffordshire, UK

Kontaktisik

Professor Neal Maskrey, School of Pharmacy, Keele University, Keele, Staffordshire ST5 5BG, UK;
Neal.Maskrey@nice.org.uk

Saabunud 7. augustil 2014
Üle vaadatud 27. augustil 2014
Vastu võetud 28. augustil 2014

Viitamisandmed: Maskrey N, Frontini R, Underhill J, et al. *Eur J Hosp Pharm* 2014;21: 294-300.

Tabel 1 Terminisõnastik

Termin	Definitsioon	Allikas	Märkused
Ravimite manustamine	Ravimite manustamine hõlmab järgmist: patsiendi isiku kontrollimine ning veendumine, et patsient ei ole antud ravimile allergiline ja et ravimi kasutamisel on arvesse võetud tavapäraseid annuseid, kõrvalmõjusid, ettevaatusabinõusid ja vastunäidustusi ning ravimi kasutamine on vastavuses patsiendi raviplaaniga (raviplaani või ravikorraldusega), et ravim ei ole aegunud ning manustamise meetod, viis ja ajastus on kohased; iga ravimi puhul selge, täpse ja kohese dokumenteerimise tagamine ravimi manustamisel, tahtlikul mittemanustamisel või patsiendipoolsel ravimist keeldumisel.	Ühendkuningriigi ödede ja ämmaemandate nõukogu (NMC) materjalide põhjal: http://www.nmc-uk.org/Documents/NMC-Publications/NMC-Standards-for-medicines-management.pdf	
Ravimi kõrvaltoimed	Mistahes ebasoovitav kogemus, mis on patsiendil esinenud ravimi võtmise ajal või mille põhjusena kahtlustatakse seda ravimit või ravimeid.	Ühendkuningriigi ravimite ja tervishoiutoodete amet (MHRA): http://www.mhra.gov.uk/Safetyinformation/Howwemonitorthesafetyofproducts/Medicines/TheYellowCardScheme/Informationforhealthcareprofessionals/Adversedrugreactions/index.htm	
„Parima tava“ kvaliteedinõuded	Need põhimõtted võimaldavad maksimaalset tõhusust, tulemuslikkust, ohutust, ligipääsetavust, kvaliteedi ebahütluse vähendamist ja jätkusuutlikkust.	Organisatsiooni UNITE FOR SIGHT materjalide põhjal: http://www.uniteforsight.org/global-health-course/module1	
Kliinilistest vahejuhtumitest teavitamise süsteem (CIRS, Clinical incident reporting system)	Teavitamine süsteemiülese piirkondliku või riikliku teavitussüsteemi kaudu vigadest, tervisekahjustustest, mitteohlikest vigadest, töövahendite riketest, tööprotsessi vigadest või muudest ohtudest, mida põhjustas arst, õde või mõni teine haigla või tervishoiuasutuse töötaja, ning organisatsiooni poolt laiemale avalikkusele põhjustatud ohtudest. See võib aidata suunata jõupingutusi süsteemi parendamiseks või muutmiseks eesmärgiga vähendada edaspidist patsientide kahjustamise tõenäosust. Teavitussüsteemide eesmärgiks ei ole karistamine ning neid võib üles ehitada võtma vastu infot patsientidelt, lähedastelt ja tarbijaid esindavatelt juristidelt.	Maaailma Terviseorganisatsiooni (WHO) materjalide põhjal: http://www.who.int/patientsafety/events/05/Reporting_Guidelines.pdf	Nimetatakse ka kriitilistest vahejuhtumitest teavitamise süsteemiks. Need kaks terminit näivad olevat kasutusel paralleelselt.
Võimalused kliinilise töö korraldamiseks	Pädev meedik koostab asjakohased plaanid töö korraldamiseks kooskõlas parima tavaga ning rakendab vastavalt olukorra muutustele erinevaid töö korraldamise võimalusi. Ta pöördub sobivate isikute poole, kooskõlastab ravi teiste spetsialistidega ning esmajärjekorras tagab patsientide ravi järjepidevuse, mitte ei tegele üksnes probleemidega.	Ühendkuningriigi kuningliku perearstide kolleegiumi (RCGP) materjalide põhjal: http://www.wpba4gps.co.uk/fileadmin/user_upload/secure/mindmaps/PDF_files_for_Competency/Clinical_Management.pdf	
Kliinilised uuringud	Kliinilistes uuringutes osalejate raviprotsessi sekkutakse kindlal viisil vastavalt uuringuplaanile või uurijate koostatud protokollile. Kliiniliste uuringute käigus võidakse võrrelda uut meditsiinilist lähenemisviisi standardse, juba kasutuses olevaga või mitte ühtegi toimeainet sisaldava platseeboga või sekkumise puudumisega.	ClinicalTrials.gov lehekülje materjalide põhjal: https://clinicaltrials.gov/ct2/about-studies/learn	Nimetatakse ka sekkumisuuringuteks.
Pädevus	Teadmised, oskused, toimimisviisid ja suhtumine, mida isik kogub, arendab ja omandab hariduse, harjutamise ja töökogemusega.	Rahvusvaheline farmaatsiaföderatsioon (FIP): http://www.ajhp.org/content/66/5_Supplement_3/s67.full	
Pädevusraamistik	Pädevusraamistik on kogum pädevustest, mida loetakse töö efektiivsuse seisukohalt olulisteks. Pädevuste arendamine peab aitama töötajatel töö tulemuslikkust pidevalt tõsta ning töötada tõhusamalt.	Whiddett S, Hollyforde, S. <i>The Competencies Handbook</i> . London: Institute of Personnel and Development, 1999. Vt http://www.fip.org/files/fip/PharmacyEducation/GbCF%20booklet.pdf	
(Ravimite) mitteöstuslik valmistamine	Ravimite valmistamine apteekri poolt on patsientidele individuaalselt kohandatud ravimite valmistamine.	Ameerika professionaalse ravimite valmistamise keskuste ühenduse (PCAA) materjalide põhjal: http://www.pccarx.com/what-is-compounding	Vt ka „Ekstemporaalne valmistamine“.
IT otsustustugi	IT otsustustoe süsteemid on arvutirakendused, mis on mõeldud aitama tervishoiutöötajaid patsientide ravi puudutavate diagnostiliste ja raviotsuste tegemisel. Need võivad lihtsustada ligipääsu otsuste tegemiseks vajalikele andmetele, anda patsiendiga kohtumise ajal märguandeid ja teateid, aidata ravimite väljakirjutamisel ja ülevaatamisel diagnoosi määrata ning teavitada patsiendi andmetes uute ilmingute leidmisel meditsiinitöötajaid.	Järgmise materjali põhjal: Payne TH. Computer decision support systems. <i>Chest</i> 2000; 118:47S—52S. http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/10939999	
Võltsitud ravim	Võltsitud ravim on igasugune ravim, mis on teadlikult ja pettuse eesmärgil varustatud Maaailma Terviseorganisatsioon (WHO): etiketiga, millel on esitatud selle olemuse ja/või päritolu suhtes väär teave. Siinjuures võib tegemist olla originaal- või geneerilise ravimiga, mis sisaldab õigeid või valesid koostisaineid või on ilma aktiivse toimeaineta või ei sisalda aktiivset toimeainet piisavas koguses, või võltsitud pakendiga ravimiga.	http://www.who.int/medicines/services/counterfeit/overview/en/	

Jätkub

Tabel 1 Jätub

Termin	Definitsioon	Allikas	Märkused
(Ravimite) väljastamine	Kliiniliselt kohaste ravimite võtmise suuremast tagavarast ja etiketi lisamine ning patsientide või hooldajate varustamine ravimitega, tavaliselt kirjaliku retsepti olemasolul, kas iseseisvaks manustamiseks või manustamiseks teise tervishoiutöötaja poolt, ning nõustamine ohutu ja efektiivse kasutamise osas.	Rahvusvaheline farmaatsiaföderatsioon (FIP): http://www.ajhp.org/content/66/5_Supplement_3/s67.full	
(Ravimite) hävitamine	Ravimid, mida patsiendile olenemata põhjusest enam ei manustata, tuleb üldjuhul tagastada ohutuks hävitamiseks asjaomasesse apteeki või ravimi väljastanud arstile.	Ühendkuningriigi kuningliku farmaatsiaühingu (RPS) materjalide põhjal: http://www.rpharms.com/support-pdfs/safsechandmeds.pdf	
(Ravimite) logistika	Ravimite sobilikes, turustaja poolt või toote spetsifikatsioonis määratud tingimustes hoiustamise, transpordi ja käitlemise kalkematu protsess.	Ühendkuningriigi ravimite ja tervishoiutoodete ameti (MHRA) materjalide põhjal: http://www.mhra.gov.uk/Howweregulate/Medicines/Inspectionandstandards/GoodDistributionPractice/Maailma_Terviseorganisatsioon_(WHO): http://apps.who.int/medicinedocs/en/d/Js4882e/3.1.html	
Ravimite ja raviga seotud komiteed	Vestlusring, kus saavad kokku kõik osapooled, kes on kaasatud ravimikasutusega seotud otsuste tegemisse: need võivad eksisteerida üksiköök millises tervishoiusüsteemi astmes – piirkonna tasandil (pakkudes järelevalvet esmase tasandi tervishoiuasutustele), haiglates või riiklikul tasandil.		
(Ravimite) mõjus	Võime raviga sekkumisel asjatundja poolt ja ideaaltingimustel, nt kliinilise uuringu käigus, esile kutsuda soovitud kasuliku mõju.	Materjal muudetud kujul sõnastikust <i>Dorland's Medical Dictionary for Health Consumers</i> : http://medical-dictionary.thefreedictionary.com/efficacy	
(Ravimite) efektiivsus	Ulatus, mil määral raviga sekkumine saavutab normaalsetes või tavapärastes tingimustes soovitud ravitulemuse.	Materjal muudetud kujul sõnastikust <i>Mosby's Dental Dictionary</i> , 2nd edn, 2008: http://medical-dictionary.thefreedictionary.com/effectiveness Maailma Terviseorganisatsioon (WHO): http://www.who.int/trade/glossary/story021/en/	
E-tervis	E-tervis on tervishoiuresursside ja -teenuste liikumine elektroonilisi kanaleid pidi. See hõlmab kolme põhilist valdkonda: ▶ Terviseandmete edastamine tervishoiutöötajatele ja tervishoiuteenuse tarbijatele interneti ja telekommunikatsioonivahendite kaudu ▶ IT ja e-kaubanduse võimaluste kasutamine riiklike tervishoiuteenuste parendamiseks, nt võimaldades tervishoiutöötajatele õpet ja koolitusi ▶ E-kaubanduse ja e-ettevõtluse tavade rakendamine tervishoiusüsteemide haldamisel.	Sackett DL, Rosenberg WMC, Muir Gray JA, et al. Evidence based medicine: what it is and what it isn't. <i>BMJ</i> 1996;312:71. http://www.bmj.com/content/312/7023/71	
Tõenditel põhinev tava	Iga patsiendi raviga seotud otsuste tegemisel olemasolevate parimate tõendite kasutamine põhimõttekindlal, täpsel ja läbimõeldud viisil. Tõenditel põhineva meditsiini praktiseerimine tähendab isikliku meditsiinilase asjatundlikkuse ühendamist parimate süsteemsetest teadusuuringutest kättesaadavate väliste meditsiiniliste tõenditega. Asjatundlikkus väljendub mitmeti, kuid eelkõige tõhusama ja täpsema diagnoosimisena ning patsientide ravi puudutavate kliiniliste otsuste tegemisel iga patsiendi hädade, õiguste ja ravieelistuste läbimõelduma väljaselgitamise ja empaatilise mõistmisena.		Terminit „tõenditel põhinev tava“ eelistatakse nüüdsest terminile „tõenditel põhinev meditsiin“.
Ekstemporaalne preparaat	Toode, mis väljastatakse kohe pärast valmistamist ja mida ei säilitata tagavarana	Rahvusvaheline farmaatsiaföderatsioon (FIP): http://www.ajhp.org/content/66/5_Supplement_3/s67.full	Vt ka „(Ravimite) mittetööstuslik valmistamine“
Asutuseväline kvaliteedi hindamise akrediteerimisprogramm	Piirkondlik (või riiklik) protsess, milles teenust pakuvad organisatsioonid osalevad vabatahtlikult, eesmärgiga oma organisatsiooni parendada ning pakkuda tervishoiuteenuseid, mida on hinnatud lahtuvalt tervishoiuteenuse kasutajaid, pakkujaid, ostjaid ja valitsust kaasava (kuid nende suhtes erapooletu) eraldiseisva asutuse poolt kontrollitud teiste samalaadsete organisatsioonide selgelt sõnastatud ja avaldatud normidest.	Shaw CD. External quality mechanisms for health care: summary of the ExPeRT project on visitatie, accreditation, EFQM and ISO assessment in European Union countries. <i>Int J Qual Health Care</i> 2000;12:169-7. http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/10894187	
Ravimiregister	Väljund protsessidele, mis toetavad tervishoiuajanduses, -teenustes või -organisatsioonis raviviiside juhitud juurutamist, kasutamist ja eemaldamist.	Kohalike ravimiregistrite väljatöötamine ja uuendamine. Ühendkuningriigi riikliku terviseinstituudi (NICE) ravimitavade suunised 2012: http://www.nice.org.uk/guidance/MPG1/chapter/1-background#definition-of-a-local-formulary	
Suunised (kliinilised)	Süsteemselt välja töötatud avaldused, mille eesmärk on abistada arsti ja patsienti antud kliinilises olukorras kõige kohasemat ravi puudutavate otsuste langetamisel	Field M, Lohr K; Committee to Advise the Public Health Service on Clinical Practice Guidelines, Institute of Medicine. <i>Clinical Practice Guidelines: Directions for a New Program</i> . Washington, DC: National Academies Press, 1990. Vt http://www.sign.ac.uk/guidelines/fulltext/50/section1.html	
Ohtlik (seoses ravimitega)	Ohtlike ravimite hulka kuuluvad ravimid, millel esineb loomade või inimeste puhul üks või enam järgmistest omadustest:	NIOSH List of Antineoplastic and Other Hazardous Drugs in Healthcare Settings 2012: http://www.cdc.gov/niosh/docs/2012-150/pdfs/2012-150.pdf	

Jätub

Tabel 1 jätkub

Termin	Definitsioon	Allikas	Märkused
Ravikeskkond	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kantseroogeensus ▶ Teratogeensus või muu arengut mõjutav mürgisus ▶ Toksilisus ▶ Reproduktiivtoksilisus ▶ Toksiiline mõju organitele väikestes annustes ▶ Genotoksilisus. Koht, kus pakutakse tervishoiu- või sotsiaalhooldusteenust.	Üksikasjaliku selgituse leidmiseks vt dokumenti https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/212915/Care-Setting-Definitions.pdf	
Kõrge riskiga ravimid (Ravimite) märgistamine	Kõrge riskiga ravimid on ravimid, mis kõige tõenäolisemalt võivad tekitada patsiendile tõsist kahju isegi ettenähtud kasutamisel. Kõigi ravimite ohutu kasutamine sõltub sellest, kas kasutajad loevad etiketil ja pakendil leiduvat teavet hoolikalt ja õigesti ning on võimelised saadud teavet kasutama ja selle järgi toimima. Ravimite märgistamise ja pakendamise eesmärk on ravimi ja selle ohutu kasutamise tingimuste selge ja üheselt mõistetav väljaselgitamine.	Patsiendi ohutus ennekõike: http://www.patientsafetyfirst.nhs.uk/ashx/Asset.ashx?path=/How-to-guides-2008-09-19/Medicines%201.1_17Sept08.pdf Ühendkuningriigi ravimite ja tervishoiutoodete amet (MHRA): http://www.mhra.gov.uk/home/groups/pl-a/documents/websitesources/con157150.pdf	
(Ravimite) tootmine	Tegevus, milleks on vaja direktiivi 2001/83/EÜ artikli 40 lõigetes 1 ja 3 nimetatud luba või direktiivi 2001/20/EÜ artikli 13 lõikes 1 nimetatud luba.	Komisjoni direktiiv 2003/94/EÜ: http://ec.europa.eu/health/files/eudralex/vol-1/dir_2003_94/dir_2003_94_en.pdf	
Müügiluba	Ohutus-, kvaliteedi- ja efektiivsusnõuetele vastavatele ravimitele väljastatakse müügiluba (varem tooteliitsents), mida on üldjuhul vaja selleks, et ravimeid saaks välja kirjutada või müüa.	Ühendkuningriigi ravimite ja tervishoiutoodete amet (MHRA): http://www.mhra.gov.uk/Howweregulate/Medicines/Licensingofmedicines/Marketingauthorisations/	
Meditsiiniseade	Igasugune vahend, seade, aparaat, tarkvara, materjal või muu toode, mida võib kasutada eraldi või kombineerituna, koos mis tahes tarvikutega, sealhulgas tarkvara, mis on selle tootja poolt spetsiaalselt diagnostilistel ja/või ravi eesmärkidel kasutamiseks ette nähtud ning vajalik meditsiiniseadme nõuetekohaseks rakendamiseks, mille tootja on ette näinud kasutamiseks inimese: <ul style="list-style-type: none"> ▶ haiguste diagnoosimiseks, ärahoidmiseks, seireks, raviks või leevendamiseks ▶ vigastuse või puude diagnoosimiseks, seireks, raviks, leevendamiseks või kompenseerimiseks ▶ kehaehituse või füsioloogilise protsessi uuringuks või muutmiseks või kehaosa asendamiseks ▶ viljastumise kontrollimiseks ja mis ei avalda oma peamist ettenähtud toimet inimkehas või -kehale farmakoloogilisel, immunoloogilisel või ainevahetuslikul teel, kuid mille toimele nimetatud viiside kasutamine võib kaasa aidata.	Euroopa Liit: http://ec.europa.eu/health/medical-devices/files/revision_docs/2007-47-en_en.pdf	
Raviviga	Ravivigad on tahtmatud vead ravimi väljakirjutamisel, väljastamisel, manustamisel või seirel, kui see toimub tervishoiutöötaja, patsiendi või tarbija kontrolli all.	Euroopa Raviamet (EMA): http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/special_topics/general/general_content_000570.jsp	
Ravim	Aine või ainete kombinatsioon, mille omadused on ette nähtud inimeste haiguste raviks või nende ärahoidmiseks; või kõik sellised ained või ainete kombinatsioonid, mida võib kasutada või manustada inimeste meditsiiniliseks diagnoosimiseks või füsioloogilise talitluse taastamiseks, parandamiseks või modifitseerimiseks farmakoloogilise, immunoloogilise või ainevahetusliku toime avaldamise kaudu.	Euroopa Liit: http://www.wipo.int/wipolex/en/details.jsp?id=13063	Sünonüümne sõnaga „ravim“
Raviviga teavitamise süsteemid (MERS)	Vahejuhtumitest teavitamise süsteem, mis pakub vahetult patsientidega töötavatele meditsiinitöötajatele lihtsa võimaluse vahejuhtumitest teavitamiseks, teades, et nende aruande suhtes ei rakendata karistusmeetmeid ning see viib hoopis vahejuhtumite põhjuste parema mõistmiseni ja muutusteni süsteemis, mis aitavad selliseid juhtumeid edaspidi ära hoida.	Mahajan RP. Critical incident reporting and learning. <i>Br J Anaesth</i> 2010;105:69-75. http://bja.oxfordjournals.org/content/105/1/69.abstract	

Jätkub

Tabel 1 Jätukub

Termin	Definitsioon	Allikas	Märksused
Ravimi kasutamise protsess	Ravimi kasutamine on keerukas protsess, mis sisaldab ravimi väljakirjutamise, tellimuse töötlemise, väljastamise, manustamise ja mõjude jälgimise alamprotsesse.	Ohutu ravimikasutuse instituut (ISMP): http://www.ismp.org/faq.asp#Question_3	
Ravimite haldamise põhimõtted Ravimikasutuse optimeerimine	Protsesside ja tegutsemisviiside süsteem, mis määrab, kuidas patsiendid ja tervishoiusüsteemid ravimeid kasutavad. Ravimikasutuse optimeerimine tagab inimestele ravimite parima võimaliku mõju, viies samas kahjulike toimete riski miinimumini. Ravimikasutuse optimeerimine eeldab tõenduspõhist ravimitega seonduvat otsustusprotsessi, mis hõlmab patsientide tulemuslikku kaasamist ja ametialast koostööd eesmärgiga pakkuda olemasolevate ressursside piires ravimikasutuse individualiseeritud, inimesekeskset lähenemisviisi.	Ühendkuningriigi riikliku ravimite väljakirjutamise keskuse (NPC) materjalide põhjal: http://www.npc.nhs.uk/developing_systems/intro/resources/library_good_practice_guide_mmmbook1_2002.pdf Ühendkuningriigi riiklik terviseinstituut (NICE): http://www.nice.org.uk/guidance/gid-cgwave0676/resources/medicines-optimisation-draft-scope2	
Ravimite nappus	Olukord, kus kõigi kliiniliselt asendatavate ravimiversionide kogutagavara on ebapiisav, et rahuldada praegust või prognoositavat nõudlust kasutajate tasandil. Ravimite nappus võib tekkida erinevatel põhjustel, nt valmistamisraskused või ravimite kvaliteeti mõjutavad probleemid, mis võivad avaldada mõju patsientide ravile	Ameerika toidu- ja ravimiameti (FDA) materjalide põhjal: http://www.fda.gov/downloads/AboutFDA/ReportsManualsForms/StaffPoliciesandProcedures/ucm079936.pdf Euroopa Ravimiameti (EMA) materjalide põhjal: http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/regulation/general/general_content_000588.jsp&mid=WC0b01ac05807477a5 Maailma Terviseorganisatsioon: http://www.who.int/goe/publications/goe_mhealth_web.pdf	
mHealth (m-tervis) (Ravimite) koosmanustamine	Mobiilseadmete, nt mobiiltelefonide, patsiendi monitooringuseadmete, elektronmärgmike (PDA) ja muude juhtmeta seadmete meditsiiniline ja avalik kasutamine tervishoiu eesmärgil. Kahe (või enama) aktiivse farmatseutilise koostisaine kombineerimine ühe tootena või kahe või enama ravimi samaaegne manustamine.	Ühendkuningriigi riiklik ravimite väljakirjutamise keskus (NPC): http://www.npc.nhs.uk/improving_safety/mixing_meds/resources/mixing_of_medicines.pdf Oxfordi sõnaraamatud: http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/multidisciplinary	
Multidistsiplinaarne	Mitme akadeemilise distsipliini või tööalase valdkonna kombineerimine või kaasamine teema või probleemi käsitlemisse.	Ohutu ravimikasutuse instituut (ISMP): https://www.ismp.org/newsletters/acutecare/articles/20090924.asp Oxfordi sõnaraamatud: http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/outsource	
Päästetud viga (seoses ravivigadega) Väljastellimine Patsientide ravimeeskonnad	Toimunud sündmus, olukord või viga, mis heastati enne, kui see jõudis patsienti mõjutada. Kaupade või teenuste lepinguline hankimine asutuseväliselt varustajalt. Patsientide ravi multidistsiplinaarsete meeskondade poolt, mida tavaliselt juhib üks arst; igal meeskonnaliikmel on kindlad kohustused ja patsiendi ravisse panustab kogu meeskond.	MeSH termin. Vt Ühendkuningriigi tervisefond: http://www.health.org.uk/public/cms/75/76/313/579/Patient%20Care%20Teams.pdf?realName=jsrQqb.pdf Maailma Terviseorganisatsioon (WHO): http://www.euro.who.int/en/health-topics/Health-systems/patient-safety <i>Segan's Medical Dictionary 2012</i> : http://medical-dictionary.thefreedictionary.com/health+record	
Patsiendi ohutus	Tervishoiuga seotud vigade ja kõrvaltoimete ennetamine patsientidel.	PIC/Si hea tava juhend ravimite valmistamisel tervishoiuasutustes: http://www.picscheme.org/bo/commun/upload/document/pe-010-4-guide-to-good-practices-for-the-preparation-of-medicinal-products-in-healthcare-establishments-1.pdf Rahvusvaheline farmakokoonoomika ja tulemusnäitajate uurimise ühing (ISPOR): http://www.ispor.org/Terminology/Default.asp	
Patsiendi terviseandmed	Erinevatest allikatest kogutud kliinilise informatsiooni kogum patsiendi füüsilise ja vaimse tervise kohta.		
Apteegi ettevalmistamine	Kõik materjalide ja toodete ostutoimingud, ravimite valmistamine, kvaliteedikontroll, väljastamine, hoiustamine, kohaletoimetamine ja eelloeteluga seotud kontrolltoimingud.		
Farmakokoonoomiline hindamine	Farmakokoonoomika on teaduslik distsipliin, mis hindab farmaatsiatoodete, -teenuste ja -programmide ning teiste tervishoiuga seotud sekkumiste kliinilisi, majanduslikke ja humanistlikke aspekte, et anda tervishoiuvaldkonda käsitlevate otsuste tegijatele, tervishoiuteenuse pakkujatele ja patsientidele väärtuslikku informatsiooni optimaalsete tulemuste ja tervishoiuressursside jaotamise kohta.		
Ravimiohutuse järelevalve programmid Farmaatsiapraktika	Kõrvalmõjude ja ükskõik millise muu ravimitega seotud probleemi tuvastamise, hindamise, mõistmise ja ärarahoidmisega seotud tegevused ja teadusharu. Farmaatsiapraktika missioon on panustada tervise edendamisse ja aidata terviseprobleemidega patsientidel neile määratud ravimeid parimal viisil ära kasutada.	Maailma Terviseorganisatsioon (WHO): http://www.who.int/medicines/areas/quality_safety/safety_efficacy/pharmvig/en/ Rahvusvaheline farmaatsiaföderatsioon (FIP)/Maailma Terviseorganisatsioon (WHO): http://www.fip.org/files/fip/WHO/GPP%20guidelines%20FIP%20publication_final.pdf MeSH termin: http://www.ncbi.nlm.nih.gov/mesh?term=Point-of-Care%20Systems	
Ravi osutamine kohapeal (süsteemid selleks)	Laboratoorsed ja muud teenused, mida patsiendile pakutakse otse haiglavoodis. Siia kuuluvad automaatselt andmesisesest kasutatavad diagnostilised ja laboratoorsed uuringud.		

Jätukub

Tabel 1 Jätukub

Termin	Definitsioon	Allikas	Märkused
Hange	Õige hinnaga õigete ravimite kiire ja efektiivne tarnimine patsientidele ning ravimite kuluefektiivne ostmine kohaliku, piirkondliku või riikliku tervishoiusüsteemi tarbeks. See võib sisaldada keerukat äriliste, igapäevatoimingute, IT- ja kvaliteedikontrolli- ning riskijuhtimissüsteemide võrgustikku. Järgida tuleb retseptide väljastamist käsitlevaid nõuandeid, ravimiregistris sisalduvaid juhiseid ja haiglate juhtimistasid ning neist kinni pidada.	British Journal of Medicines Procurement: http://www.medicinesprocurement.co.uk/	
Protokoll	Reeglistik, mis sätestab teadusliku eksperimendi või meditsiinilise ravi läbiviimise korra.	Oxfordi sõnaraamatud: http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/protocol	
Kvaliteedi tagamine	Teenuse või toote kvaliteedi hoidmine soovitud tasemel, pöörates eelkõige tähelepanu pakkumis- või tootmisprotsessi igale etapile.	PIC/Si hea tava juhend ravimite valmistamisel tervishoiuasutustes: http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/quality-assurance	
Kvaliteedikontroll	Süsteem valmistoodete kvaliteedi hoidmiseks väljundi spetsifikatsioonile vastavuse testimise teel.	Oxfordi sõnaraamatud: http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/quality-control?q=quality+control	
(Ravimite) manustamiskõlblikuks muutmine	Muügioloaga ravimi töötlemine viisil, mis võimaldab selle kasutuselevõttu vastavalt ravimi infolehel leitud ravimi omaduste kokkuvõttes antud juhistele.	Rahvusvahelise farmaatsiaföderatsiooni (FIP) materjalide põhjal: http://www.picscheme.org/bo/commun/upload/document/pe-010-4-guide-to-good-practices-for-the-preparation-of-medicinal-products-in-healthcare-establishments-1.pdf	
Ravimite vastutustundlik kasutamine	Olukord, kus tervishoiusüsteemi sidusrühmade tegevused ja võimalused on suunatud patsientidele õigete, kulutõhusate ravimite õigel ajal tagamisele, nõuetekohase kasutamisele ning patsientidele ravimite tarvitamisest kasu saamisele. Õigete ravimite viimiseks neid vajavate patsientideni peavad kaasatud olema kõik mõjutajad, sealhulgas valitsused, ning vaja on visiooni avalike ja erahuivide loimimiseks ja ressurside koondamiseks.	Rahvusvahelise farmaatsiaföderatsiooni (FIP) materjalide põhjal: http://www.fip.org/centennial/files/static/REPORT_MINISTERS_SUMMIT_-_English_version_final.pdf	
(Ravimite) ülevaatamine	Patsiendile määratud ravimite struktureeritud ja kriitiline uurimine eesmärgiga jõuda patsiendiga ravi osas kokkuleppele, optimeerida ravimite mõju, viia ravimitega seotud probleemid miinimumini ja vähendada raiskamist.	Ühendkuningriigi riiklik ravimite väljakirjutamise keskus (NPC): http://www.npc.nhs.uk/review_medicines/intro/resources/room_for_review.pdf	
Riski hindamine	Süsteemaatiline protsess kavatsetava tegevuse või ettevõtmisega kaasnevate võimalike riskide hindamiseks.	Oxfordi sõnaraamatud: http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/risk-assessment	
Katkematu ravi	Katkematu ravi on patsiendi sujuv ja turvaline üleviimine samas ravikeskkonnas või erinevatesse ravikeskkondadesse, sh haiglast koju.	Järgmise materjali põhjal: Spehar AM, Campbell RR, Cherie C, et al. <i>Seamless Care: Safe Patient Transitions from Hospital to Home</i> . http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK20459/	
Sidusrühmad (seoses tervishoiuga)	Isikud või grupid, kellel on otsene huvi meditsiini puudutava otsuse vastu ja seda otsust toetavad tõendid. Sidusrühmaks võivad olla patsiendid, hooldajad, tervishoiutöötajad, uurijad, mõjurühmad, ametiühingud, ettevõtted, poliitikakujundajad ja teised. Igal grupil on ainulaadne ja väärtuslik vaatepunkt.	USA Tervishoiu-uuringute ja kvaliteediamet (AHRQ): http://www.ahrq.gov/research/findings/evidence-based-reports/stakeholderguide/chapter3.html	
Jälgitavus	Võimalus tuvastada edasiliikumist läbi laiendatud tarneahela konkreetse etapi / konkreetsete etappide ja välja selgitada jälgitava objekti varem toimunud liikumisi, rakendamist või asukohta.	GS1: http://www.gs1.org/docs/healthcare/GS1_article_PMPS.pdf	
Transkriptsioon (seoses retseptidega)	Täpse koopia tegemine, tavaliselt kirjalikult. See tähendab, et alati peab olema originaal, millest transkribeeritud koopia tehakse. Ravimite puhul tehakse transkriptsioon tavaliselt selleks, et retsepti üksikasjad ja muu info oleks patsiendiga tegelevatele meditsiinitöötajatele kättesaadav.	Ühendkuningriigi ravimiinfo (UKMI) materjalide põhjal: http://www.medicinesresources.nhs.uk/upload/documents/Communities/SPS_E_SE_England/Transcribing%20guidance%20Vs%201%20Feb11%20DG.pdf	

Jätukub

Tabel 1 Jätkub

Termin	Definitsioon	Allikas	Märkused
Ravikorraldus	Eeldatav ravi sobiva ajavahemiku jooksul, mis on kavandatud ja kokku lepitud multidistsiplinaarse meeskonna poolt.	Walesi riikliku tervishoiu juhtimise ja innovatsiooniameti suunised integreeritud ravikorralduseks: http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/Documents/829/integratedcarepathways.pdf	Tuntud ka kui kriitiline ravikorraldus, integreeritud ravikorraldus või ravikaart.
Ravimi kasutamine ilma müügiloota	On kliinilisi juhtumeid, mille puhul müügiloota ravimite kasutamine või ravimite kasutamine litsentsitingimustest erineval viisil (st näidustuset), võib ravimiresepti väljastaja hinnangul olla olemasolevate tõendite põhjal patsiendi parimates huvides. Selline tegutsemine on eriti levinud teatavates meditsiiniharudes: näiteks pediaatrias, kus raskused eakohaste ravimite väljatöötamisel tähendavad, et paljud lastele manustatavad ravimid on näidustuset või müügiloota. Tervishoiutöötajad võivad müügiloota ravimi väljakirjutamist pidada vajalikuks või anda nõu kasutada litsentseerimata ravimit, kui sobivad müügiloota alternatiivid puuduvad või kui ravimit valmistatakse apteegis apteekri poolt või tema järelevalve all, või kui müügiloota ravimit kasutatakse müügiloota kasutustingimustest erineval viisil (nt erinevalt ettenähtud näidustustest, annustest, manustamisviisidest või vastupidiselt kirjas olevatele hoiatustele). Erilubade alusel kasutatavad ravimid on patsientidele, kellel on haigus, millele ei ole rahuldavat ametlikult kinnitatud ravi või kes ei saa osaleda kliinilises uuringus. Need on mõeldud muutma uusi väljatöötamisel olevaid ravivõimalusi patsientidele ligipääsetavamateks.	Ühendkuningriigi ravimite ja tervishoiutoodete ameti (MHRA) materjalide põhjal: http://www.mhra.gov.uk/Safetyinformation/DrugSafetyUpdate/CON087990 ja Euroopa Ravimiameti (EMA) materjalide põhjal: http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/regulation/general/general_content_000293.jsp	

EJHP

Euroopa tulevikusuunad haiglafarmaatsias: sõnastik

Neal Maskrey, Roberto Frontini, Jonathan Underhill, et al.

Eur J Hosp Pharm 2014 21: 294-300

doi: 10.1136/ejhpharm-2014-000527

Uuendatud informatsiooni ja teenuseid leiate aadressilt:

<http://ejhp.bmj.com/content/21/5/294.full.html>

Sisaldavad:

E-posti
teavitusteenust

Tasuta e-posti teavitus, kui uued artiklid viitavad käesolevale artiklile.
Registreeruge *online*-artikli parempoolses ülanurgas oleva välja kaudu.

Teema-
kogumid

Artikleid sarnastel teemadel võib leida järgmistest kogumitest

[Huvide vastuolu \(eetika\)](#) (1178 artiklit)

[Internet](#) (55 artiklit)

[Teadustööde avaldamine](#) (52 artiklit)

Märkused

Kasutamissoiguste taotlemiseks minge aadressile:

<http://group.bmj.com/group/rights-licensing/permissions>

Taastrükkide tellimiseks minge aadressile:

<http://journals.bmj.com/cgi/reprintform>

BMJ lugejaks registreerumiseks minge aadressile:

<http://group.bmj.com/subscribe/>